

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการใช้เวลา เริ่มจากความสนใจสภาพความเป็นอยู่ของประชากรตลอดจนสภาพของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ประเทศที่พัฒนาแล้วได้จัดทำการศึกษาการใช้เวลามาตั้งแต่ พ.ศ. 2503 โดยสำรวจเกี่ยวกับสภาพการดำรงชีวิตของประชากรในกลุ่มผู้ทำงานและศึกษาเกี่ยวกับเวลาว่างที่ทำให้ประชากรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การสำรวจนี้จึงมุ่งไปในเรื่องการจัดสรรเวลาของประชากรที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน การทำงานบ้าน และการดูแลสมาชิกในครัวเรือน โดยเฉพาะบทบาทของผู้หญิงที่ทำงานในครัวเรือน สำหรับประเทศที่กำลังพัฒนา การศึกษาเกี่ยวกับการใช้เวลาได้มีการศึกษาเพียงบางเรื่องและเฉพาะพื้นที่ ไม่ได้ครอบคลุมการใช้เวลาตลอด 24 ชั่วโมง และได้เริ่มทำการสำรวจ เมื่อ พ.ศ. 2538 โดยมีประเทศอินเดีย อาฟริกา และฟิลิปปินส์ เป็นประเทศที่ทำการสำรวจนำร่อง (Pilot Survey) เนื่องจากเล็งเห็นว่าการสำรวจนี้ จะเป็นประโยชน์ในการใช้ปรับปรุงการคำนวณในระบบบัญชีประชาชาติ (System of the National Account 1993) นั่นคือ การคำนวณค่าของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ หรือ GDP (Gross Domestic Product) โดยการนำข้อมูลการใช้เวลาของประชากรมาช่วยในการคำนวณรายได้ของประชากรบางกลุ่มให้ถูกต้องและครอบคลุมยิ่งขึ้น เช่น ข้อมูลการใช้เวลาของผู้ที่ทำงานบ้าน หรือผู้ทำงานโดยไม่ได้รับรายได้ นอกจากนี้ ข้อมูลการใช้เวลาเกี่ยวกับกิจกรรมการดูแลตัวเอง หรือกิจกรรมเพื่อสังคม วัฒนธรรม และการพักผ่อนหย่อนใจ ยังช่วยในการจัดทำบัญชีบริวารต่าง ๆ (Satellite Account) เช่น บัญชีสุขภาพแห่งชาติ บัญชีการท่องเที่ยว บัญชีวัฒนธรรม และบัญชีสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

สำหรับประเทศไทย สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญขององค์การสหประชาชาติที่ได้มาให้คำแนะนำด้านการวางแผน การออกแบบคำถาม และระเบียบวิธีการเลือกตัวอย่างในเบื้องต้น พร้อมทั้งพิจารณาห้สการจำแนกกิจกรรมการใช้เวลาให้เหมาะสมกับประเทศไทย และสอดคล้องกับการจำแนกห้สขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งได้กำหนดไว้เป็นมาตรฐาน เพื่อให้ประเทศต่าง ๆ ที่มีการสำรวจการใช้เวลาได้ใช้ร่วมกันเพื่อประโยชน์ในการเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างประเทศได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษารูปแบบการใช้เวลาในชีวิตประจำวันของประชากร ตลอดจนความแตกต่างของการใช้เวลาของชายและหญิง
2. เพื่อศึกษาความแตกต่างของการใช้เวลาของกลุ่มที่ทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และกิจกรรมที่ไม่ใช่ทางเศรษฐกิจ
3. เพื่อนำข้อมูลการใช้เวลาของกลุ่มผู้ทำงานที่มีรายได้ ไม่มีรายได้ ผู้ทำงานบ้าน และผู้ทำงานนอกระบบ ไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงการคำนวณระบบบัญชีประชาชาติให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ประโยชน์

1. เพื่อการวิเคราะห์และกำหนดนโยบายเรื่องการใช้เวลาของประชากร โดยการคำนวณจากเวลาจริงที่ใช้ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง สมบูรณ์ และเชื่อถือได้
2. เพื่อการวิเคราะห์รูปแบบการใช้เวลาที่แตกต่างกันระหว่างชายและหญิง ในกลุ่มทำงานที่มีรายได้ และไม่มีรายได้ รวมทั้งกลุ่มอื่น ๆ เช่น การจัดสรรเวลาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของเด็ก ผู้สูงอายุ เป็นต้น
3. ช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลการมีงานทำ และการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมประเภทต่าง ๆ ของชายและหญิง เพื่อใช้ในการกำหนดนโยบายความเสมอภาคทางเพศ
4. ข้อมูลที่ได้เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงการคำนวณระบบบัญชีประชาชาติให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
5. ข้อมูลที่ได้ใช้เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญทางเศรษฐกิจและสังคม ช่วยในการกำหนดนโยบายสำหรับการจ้างงาน การพัฒนาฝีมือแรงงาน และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรให้ดียิ่งขึ้น

การดำเนินการสำรวจ

การสำรวจได้ดำเนินการพร้อมกันทั่วประเทศ ในระหว่างวันที่ 1-12 ของเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2544 มีครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่างทั้งสิ้น 26,058 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนตัวอย่างในกรุงเทพมหานคร 1,530 ครัวเรือน ในเขตเทศบาลอื่น ๆ 15,660 ครัวเรือน และนอกเขตเทศบาล 8,868 ครัวเรือน สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือน หรือสมาชิกในครัวเรือนอายุตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ที่ตกเป็นตัวอย่าง โดยพนักงานของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ซึ่งมีประสบการณ์ในการสำรวจ

การประมาณผลข้อมูล

การประมวลผลข้อมูลจะดำเนินการตามหลักสถิติศาสตร์ โดยนำข้อมูลที่ได้จากครัวเรือนตัวอย่างมาคำนวณตามสูตรในการประมาณค่าที่เหมาะสมกับวิธีการเลือกตัวอย่าง โดยมีการถ่วงน้ำหนักข้อมูล (Weight) เพื่อให้ได้ค่าประมาณของประชากรทั้งหมดที่ใกล้เคียงกับค่าที่แท้จริงทั้งในระดับภาคและยอดรวมทั่วประเทศ แล้วคำนวณการใช้เวลาเฉลี่ยของประชากรในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ใน 1 วัน

รายละเอียดของข้อมูล

ข้อมูลที่น่าเสนอในตารางสถิติของรายงานฉบับนี้ เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการสำรวจเท่านั้น หากผู้ใช้ข้อมูลมีความประสงค์จะทำการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลทั่วราชอาณาจักรและในระดับภาค สามารถจะขอทราบรายละเอียดได้โดยตรงกับหน่วยงานเจ้าของเรื่อง